

Amt für Volksschule und Sport
Uffizi per la scola populara ed il sport
Ufficio per la scuola popolare e lo sport

D i r e c t i v a s
per la realisaziun
da la scolaziun speziala integrativa
en il chantun Grischun

schaner 2010

Cuntegn

1. Situaziun da partenza	3
2. Gruppa en mira e centers da cumpetenzza per la scolaziun speziala.....	3
3. Andaments e cumpetenzas	5
3.1 Andament general	5
3.2 Particularitads en cas d'impediments da spiert.....	6
3.3 Particularitads en cas d'autissem	6
3.4 Particularitads en cas d'impediments corporals.....	6
3.5 Particularitads en cas d'impediments dals senns	6
3.6 Particularitads en cas d'impediments da lingua.....	6
3.7 Particularitads en cas da plirs impediments	6
4. Scleriments.....	7
5. Rapports da scleriment, emprimas dumondas e dumondas da prolungaziun	7
6. Finiziun da la scolaziun speziala integrativa	7
7. Accumpagnament professional en cas da la scolaziun speziala integrativa.....	8
8. Structura da promoziun	8
9. Cumpetenzas tar la realisaziun da la scolaziun speziala integrativa	9
10. Collavuraziun tranter l'instituziun e las ulteriuas parts partecipadas	9
11. Analisas da la situaziun	10
12. Attestat / rapport davart l'emprender	10
13. Scolaziun e furmaziun supplementara.....	11
14. Finanziaziun	11
Glista da scursanidas	11
AGIUNTA 1.....	12
Descripziun da la piazza per la persuna spezialisada da la pedagogia curativa da scola.....	12
AGIUNTA 2.....	14
Cunvegna davart las cumpetenzas e davart la collavuraziun tranterlas personas d'instrucziun da classas regularas e la persuna spezialisada da la pedagogia curativa da scola	14
AGIUNTA 3.....	17
Cunvegna tranter la vischnanca ed il center da cumpetenzza da la scolaziun speziala.....	17

1. Situaziun da partenza

La scolaziun speziala en il chantun Grischun è reglada legalmain en la lescha chantunala davart la promoziun d'impedids e concepziunalmain en il concept grischun da pedagogia speziala (concept per la scola speziala) dal mars 2007. Tenor l'art. 4 da la lescha davart la promoziun d'impedids ha la scolaziun speziala lieu en chasas da dimora, en partiziuns spezialas da scola, en la scola populara u en famiglias. Sche l'instrucziun da scola speziala vegn realisada en la scola populara u en la scolina, discurran ins da scolaziun speziala integrativa. Sche la promoziun ha lieu en chasas da dimora, en partiziuns spezialas da scola u en famiglias, vegni discurrì da scolaziun speziala interna u externa. Sa basond sin l'art. 20 "Disposiziuns spezialas per ils chantuns" da la lescha federala davart l'eliminaziun dals dischavantatgs envers ils impedids (lescha davart l'egualitad dals impedids) promovon ils chantuns, uschenavant che quai è pussaivel e che quai serva al bainstar da l'uffant u dal giuvenil impedì, l'integraziun d'uffants e da giuvenils impedids en la scola regulara, e quai cun furmas da scolaziun correspondentas.

Per che la scolaziun speziala integrativa haja success, dovri ina cooperaziun intensiva tranter bleras parts partecipadas. In'organisaziun clera serva a la lavur pedagogica e terapeutica. Las directives qua avant maun per la realisaziun da la scolaziun speziala integrativa en il chantun Grischun mussan las regulaziuns, las cumpetenzas ed ils andaments.

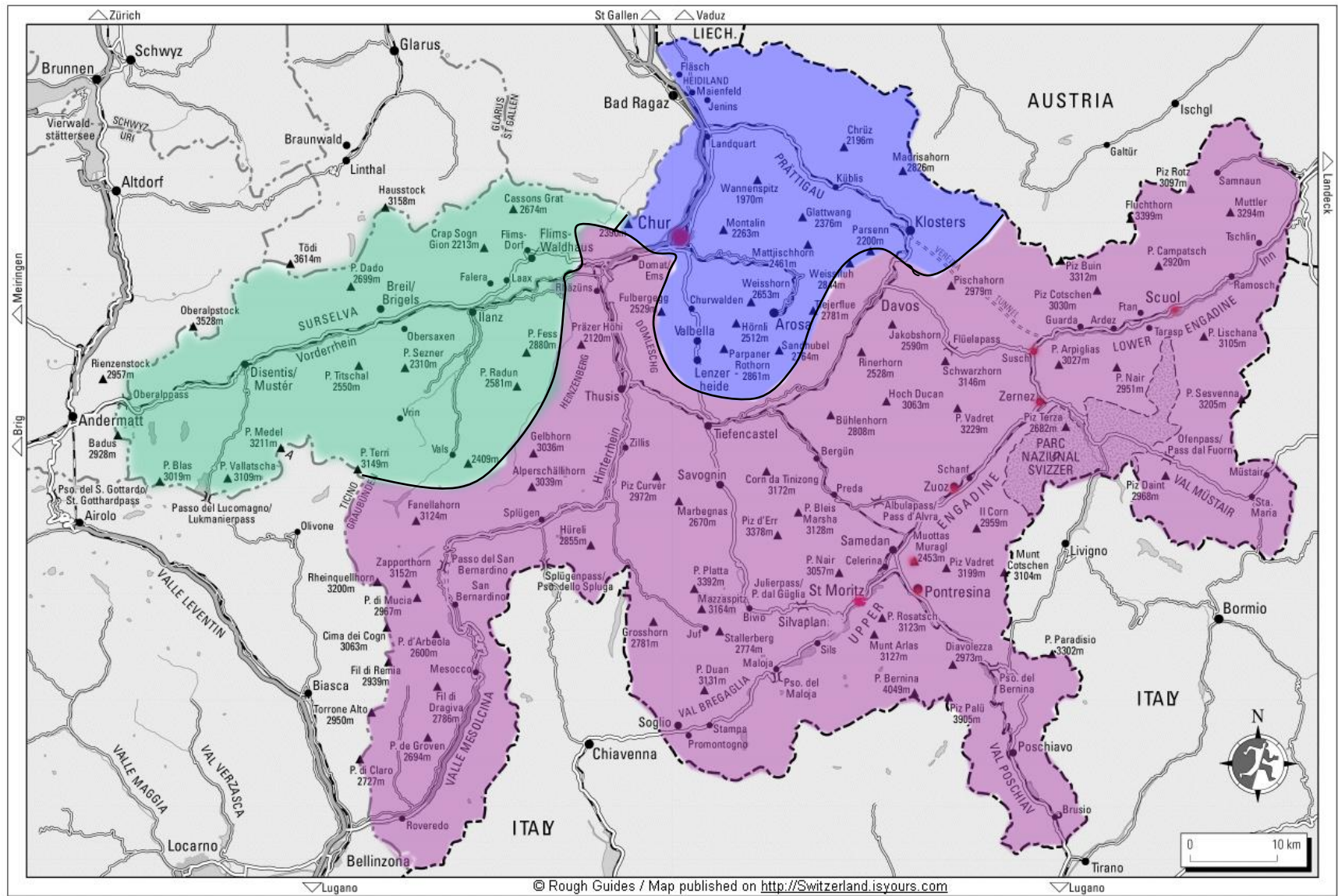
Instanzas che fan scleriments concernent mesiras da la scolaziun speziala èn il servetsch psicologic da scola (SPS), il servetsch psichiatric per uffants e giuvenils (SPUG), il servetsch da pedagogia curativa (SPC), las logopedas ed ils logopedes sco er las medias ed ils medis. Il SPS è l'istanza che fa il scleriment e la dumonda definitiva. Il sector da la scolaziun speziala e da l'integraziun (SPI) tar l'uffizi per la scola populara ed il sport (USS) examinescha ils rapports e las dumondas e relascha – en cas d'in giudicament positiv – las disposiziuns per la scolaziun speziala.

2. Gruppa en mira e centers da cumpetenzza per la scolaziun speziala

Per pussibilitar ad uffants cun impediments da spiert, cun autissem, cun impediments corporals, cun impediments dals senns, cun impediments da lingua u cun plirs impediments ina promoziun en scolinas publicas u en la scola populara, porschan ils suandants centers da cumpetenzza per la scolaziun speziala (CSS) er la scolaziun speziala integrativa e l'accompagnament professiunal.

- Casa Depuoz Trun
- scola-dimora Cuir
- center per pedagogia speziala Giuvaulta

L'intschess dals centers da cumpetenzza per la scolaziun speziala sa preschenta sco suonda:

Funtauna: Concept grischun da pedagogia speziala (concept per la scola speziala) dal mars 2007, p. 58

3. Andaments e cumpetenzas

Ils andaments e las cumpetenzas èn sumegliantas per tut ils geners d'impediments. Els s'orienteschan perquai al suandant schema: Divergenzas sco er explicaziuns pli precisas vegnan menziunadas en ils chapitels davart las particularitads dals singuls tips d'impediments.

3.1 Andament general

	Cumpetenzas	Incumbensas	Termins
1.	Geniturs	annunzian lur uffant cun impediments ad ina istanza che fa scleriments	* fin mez october
2.	Instanza che fa scleriments (SPS, SPUG, logoped/-a, SPC, medi/-a)	sclerescha la dumonda davart il basegn d'ina scolaziun speziala, discuta per regla il proceder cun il post regional dal SPS e trametta il rapport cun la recumandaziun e cun la motivaziun al post regional cumpetent dal SPS	
3.	SPS	infurmescha il center da cumpetenzas per la scolaziun speziala davart la scolaziun speziala integrativa (SSI) che ha eventualmain lieu	* fin la fin da l'onn chalendar
4.	SPS	Il post regional dal SPS sclerescha las dumondas actualas, en spezial la furma da la scolaziun speziala, cun las suandantas parts participadas: <ul style="list-style-type: none"> – conturns da l'uffant – CSS – autoritads da scola – scola 	
5.	CSS	tschertga la persuna spezialisada necessaria da la pedagogia curativa da scola resp. la persuna spezialisada per realisar la SSI	
6.	CSS e SPS	preparan la SSI en collavuraziun cun las parts participadas. Els sclereschan la dumonda davart il basegn da promoziun e fixeschan las prestaziuns che las persunas spezialisadas da la PCS u che autras persunas spezialisadas ston furnir (p.ex. dumber da lecziuns). In'eventuala reducziun dal dumber da lecziuns tar in uffant vegn permessa da l'inspecurat da scola e da scolina (I-SS) cumpetent sin dumonda dal cussegl da scola	
7.	CSS	il CSS engascha las persunas d'instrucziun e las persunas spezialisadas necessarias	
8.	SPS	sunter avair fatg ils scleriments, la planisaziun e la concretisaziun inoltrescha il post regional cumpetent dal SPS il rapport e la dumonda cumpletta per la SSI sur la direcziun dal SPS al USS/SPI	fin mez matg
9.	USS/SPI	examinescha il rapport e la dumonda e relascha – sch'i resulta in giudicamentt positiv – ina disposiziun per la scolaziun speziala	
10.	Persunas d'instrucziun/ persunas spezialisadas en scolinas ed en la scola regulara	realiseschan la SSI sut la responsabladad da l'instituziun ch'è responsabla per la scola e dal CSS	

* In'annunzia a temp è d'impurtanza centrala per l'integraziun al cumenzament da l'onn da scola.

3.2 Particularitads en cas d'impediments da spiert

La scolaziun speziala integrativa ha lieu il pli savens tar uffants cun impediments da spiert (deficit d'intelligenza tenor l'ICD 10). Per regla vegnan quests uffants accompagnads da persunas spezializadas dal sector da la pedagogia curativa da scola (PCS).

3.3 Particularitads en cas d'autissem

En cas d'uffants cun autissem dattan las persunas spezializadas dal sector PCS per regla l'instrucziun speziala. Sco persunas d'assistenza (assistenza da scola) vegnan en dumonda er autras persunas accompagnantas adattadas (p.ex. persunas spezializadas dal sector social u dal sector da sanadad).

3.4 Particularitads en cas d'impediments corporals

En cas d'uffants cun impediments corporals dattan las persunas spezializadas dal sector PCS per regla l'instrucziun speziala. Sco persunas d'assistenza (assistenza da scola) vegnan en dumonda er autras persunas accompagnantas adattadas (p.ex. persunas spezializadas dal sector social u dal sector da sanadad).

3.5 Particularitads en cas d'impediments dals senns

En cas d'impediments dals senns dattan las persunas spezializadas da la PCS per regla l'instrucziun speziala. En ils secturs da donns da la vesida e d'impediments da l'udida lavuran ellas ensemen cun las persunas spezializadas dal SPC. En cas da basegn fan ils CSS er diever da purschidas d'auters posts spezializads, sco per exempel dals secturs da la lingua dals segns e dal trenament da la mobilitad.

3.6 Particularitads en cas d'impediments da lingua

En cas d'uffants cun grevs impediments da la lingua stat la logopeda u il logoped en il center da l'activitad terapeutica ed eventualmain er pedagogica. Consequentamain ha ella u el – ensemen cun la logopeda u cun il logoped regional – ina rolla impurtanta gia en connex cun il scleriment, cun il rapport e cun la dumonda.

Per emna pon vegnir messas a disposiziun 4 fin 6 unitads da logopedia. Quellas han lieu en lecziuns individualas u en gruppas pitschnas ordaifer u entaifer la classa.

En cas, nua ch'igl èn avant maun difficultads supplementaras (p.ex. difficultads d'emprender), fa il post regional cumpetent dal SPS ulteriurs scleriments. En cas da basegn fa el ina dumonda per ulteriuras mesiras da sustegn (p.ex. accompagnament tras ina persuna spezializada da la PCS).

3.7 Particularitads en cas da plirs impediments

En cas da plirs impediments vegnan applitgadas las explicaziuns menziunadas qua survart conform al senn.

4. Scleriments

Il post formal da consultaziun e da scleriment per la SSI è il post regional cumpetent dal SPS. Tenor il chapitel 3.1 cifra 4 sclerescha quel ensemen cun las parts participadas il gener da la scolaziun speziala. En il rom dals scleriments survegn er l'autorità communal cumpetenta la pussaivladad da s'exprimer davart la dumonda da la SSI. I vegn empruvà da chattar soluziuns en enclegientscha vicendaivla.

La SSI premetta ina stretga collavuraziun tranter ils CSS e tut las ulteriuras parts participadas. Dumondas avertas vegnan perquai discutadas ensemen cun quellas.

5. Rapports da scleriment, emprimas dumondas e dumondas da prolungaziun

Las mesiras da la scolaziun speziala vegnan adina introducidas sin dumonda dal SPS, ina disposiziun per la scolaziun speziala vegn relaschada tras ina decisiun da l'USS / SPI. Sch'igl è necessarias prolungaziuns, trametta il CSS in rapport al post regional dal SPS. Quest rapport cuntogna ultra d'indicaziuns administrativas explicaziuns davart las finamiras da promoziun che ston vegnir cuntanschidas, davart il basegn actual da promoziun e davart las finamiras futuras. Plinavant cuntogna el ina recumandaziun (posiziun) davart l'ulteriura scolaziun speziala da l'uffant.

A la fin da l'onn chalendar orientescha il CSS il post regional cumpetent dal SPS davart las disposiziuns per la scolaziun speziala che scadan la fin da l'onn da scola. Per sclerir la dumonda davart in'eventuala prolungaziun resp. davart ina finiziun da las mesiras è cumpetent en tscherts puncts il post regional dal SPS per manar ils cas. Las parts participadas vegnan integradas en il process da scleriment.

6. Finiziun da la scolaziun speziala integrativa

En cas d'ina finiziun anticipada da la SSI s'oblighescha il CSS da promover vinavant sez l'uffant cun impediments (en l'externat u en l'internat) ubain da procurar ensemen cun las parts participadas per in'otra pussaivladad adattada da scolaziun (p.ex. reintegraziun en la scola regulara). Normalmain vegn fatga la midada il cumenzament dal proxim onn da scola. Per manar tals cas è cumpetent en tscherts puncts il post regional dal SPS. El vegn orientà correspudentamain dal CSS ed infurmescha – en cas d'ina finiziun anticipada da la scolaziun speziala integrativa – en scrit directamain il USS/SPI.

A la fin dal temp da scola obligatoric èsi pussaivel per l'uffant ch'è scolà en moda integrativa da midar en la classa da tscherna da professiun dal CSS. I vegn premiss che la cussegliaziun professiunala da la AI (CP-AI) confermia avant en scrit che l'uffant na saja betg madir per tscherner ina professiun.

Per examinar la madirezza per tscherner ina professiun e per sclerir in'eventuala ulteriura scolaziun speziala èn necessariis ils suandants pass:

En l'ultim quartal da l'onn chalendar fa il CSS ina glista dals giuvenils dal 8. onn da scola e l'inoltrescha a la CP-AI. A questa glista vegni – sche pussaivel – adina agiuntà:

- l'annunzia dals geniturs per la CP-AI;
- tut ils documents dal CSS (rapport da scola, formular da dumonda dal USS).

Suenter sclerescha la CP-AI la dumonda, sche las premissas assicurativas per ina cussegliaziun tras la AI èn dadas. Sch'igl exista in dretg assicurativ per ina cussegliaziun, examinescha la CP-AI la dumonda davart ina integraziun professiunala pussaivla. Sche la CP-AI constatescha che l'uffant n'è betg madir per tscherner ina professiun, po ella recumandar ina prolungaziun da la scolaziun speziala per 1 fin 2 onns (10avel ed 11avel onn da scola). Il SPS è responsabel per far la dumonda formala.

7. Accumpagnament professiunal en cas da la scolaziun speziala integrativa

La SSI ha lieu en il rom da la legislaziun da scola e da la legislaziun davart la promozion da persunas cun impediments. Sa basond sin l'art. 8 al. 2 da l'ordinaziun davart la scolaziun speziala metta il CSS a disposiziun ina purschida da pedagogia speziala ch'è adattada individualmain a l'uffant ed a sia situaziun. En cas d'impediments levs pon vegnir applitgadas fin 8, en cas d'impediments mesauns fin 10 ed en cas d'impediments grevs fin 12 lecziuns per emna. Sin dumonda po il departament permetter divergenzas en cas motivads. Er vegn messa a disposiziun la purschida terapeutica ed en cas da basegn la purschida da tgira u d'assistenza. En cas da basegn pon ils CSS organisar en atgna cumpetenzza fin 3 lecziuns logopedia u terapia psicomotorica per emna ed uffant. Per ils custs da transport valan las prescripziuns dal USS. La purschida da mesiras pedagogic-terapeuticas è cumparegliabla cun la purschida dal CSS.

8. Structura da promoziun

En il cas da la SSI absolvescha l'uffant cun impediments la scolina u la classa regulara en sia vischnanca da domicil. La scolina regulara resp. la scola regulara ed il CSS portan comunablamain la responsabladad per la SSI. L'uffant vegn accumpagnà per in pèr uras durant il di d'ina persuna d'instrucziun ch'è scolada en il sector da la pedagogia curativa u d'ina persuna spezialisada correspudenta (cf. puncts 3.2 – 3.7). La promoziun ha lieu – tut tenor la situaziun – entaifer e/u ordaifer la stanza da classa. Ils uffants pon er vegnir reunids en ina gruppa u visitar per ina tscherta part il CSS.

En cas da basegn vegn er en dumonda ina cumbinaziun tranter scolaziun speziala integrativa e separativa.

La scolaziun speziala integrativa en classas pitschnas separativas n'è betg pussaivla tenor la pratica e tenor las directivas vertentas. En classas d'introducziun na vegn la SSI per regla betg purschida.

La logopeda u il logoped che fa il tractament resta activ sco collavuratura u sco collavuratur da sia patruna u da ses patrun ubain sco persuna cun activitad da gudogn independenta. Concernent sia activitad elavurescha il CSS ina cunvegna da collavuraziun cun la patruna u cun il patrun da la logopeda u dal logoped ubain cun la logopeda u cun il logoped cun activitad da gudogn independenta. Il CSS administrescha silsunter ils custs che resultan.

9. Cumpetenzas tar la realisaziun da la scolaziun speziala integrativa

La mussadra u il mussader e la persuna d'instrucziun da la classa regulara (PICR) portan la responsabladad generala per l'enitra classa, q.v.d. er per l'uffant cun impediments. En collavuraziun cun la mussadra u cun il mussader resp. cun la PICR è la persuna spezialisada da la PCS responsabla per la planisaziun e per la realisaziun da la promoziun da l'uffant cun impediments.

L'urari vegn planisà da la PICR en collavuraziun cun la persuna spezialisada da la PCS. Adattaziuns da l'urari per il singul uffant u per ina classa ston vegnir approvadas dal I-SS.

Il CSS garantescha l'accumpagnament ed il sustegn per las personas d'instrucziun en scolina ed en scola en dumondas da la pedagogia curativa.

En cas da basegn e tut tenor la dumonda pon vegnir consultads il SPC u il SPS sco er il I-SS.

10. Collavuraziun tranter l'instituziun e las ulteriusas parts partecipadas

En cas d'ina SSI pon esser partecipadas pliras personas ed instanzas:

- geniturs da l'uffant cun impediments u sia represchentanza legala;
- represchentanza dals CSS;
- mussadra u mussader / PICR
- persuna spezialisada da la PCS;
- spezialistas e spezialists terapeutics (p.ex. logopeda u logoped, terapeuta u terapeut da psicomotorica);
- cussegl da scola / direcziun da la scola;
- SPS;
- SPC;
- SPUG;

- media u medi;
- I-SS;
- USS/SPI;
- CP-AI;
- uffizi da la AI dal Grischun (mesiras medicinalas e meds auxiliars).

Per uffants che survegnan ina scolaziun speziala integrativa fa il CSS ina glista da las persunas e da las instanzas ch'èn participadas u che ston vegnir infurmadas davart la situaziun actuala tras il protocol davart l'analisa da la situaziun.

11. Analisis da la situaziun

Almain duas giadas per onn da scola vegnan fatgas analisis da la situaziun sut la direcziun professiunala da las persunas responsablas che vegnan determinadas dals CSS. Temas dal cuntegn èn: il stadi actual da l'uffant, las finamiras da promoziun, scleriment da dumondas avertas, la direcziun futura da la promoziun.

Per analizar la situaziun envidan las persunas responsablas dal CSS – sut l'aspect d'in tractament precaut da las resursas temporalas sco er sut l'aspect d'ina collavuraziun speditiva – per regla mintgamai las suandantas persunas: ils geniturs/las persunas ch'èn responsablas per l'educaziun, las persunas d'instrucziun ch'èn responsablas per la classa, la persuna spezialisada da la PCS, las persunas d'assistenza e las persunas accompagnantas, las terapeutas ed ils terapeuts, la direcziun da la scola/il cussegl da scola. Las persunas d'instrucziun spezialisadas ch'èn involvidas integreschan lur giavischs sur la persuna d'instrucziun ch'è responsabla per la classa. Il post regional cumpetent dal SPS, la persuna cumpetenta dal I-SS, collavuraturas e collavuratur dal SPC u medias e medis ch'èn eventualmain involvids e.u.v. pon – en cas da basegn – er vegnids envidads a far analisis da la situaziun. Sche la dumonda davart ina cuntinua-ziun da la SSI stat sin il program, prenda il post regional dal SPS per regla part a las analisis da la situaziun.

Il CSS infurmescha tut las parts participadas cun in protocol davart il resultat. Il protocol enumerescha tut las persunas preschentas. Cun il protocol vegn ultra da quai sclerida la dumonda, tgi che sto previsiblmain esser preschent urgentamain a la proxima analisa da la situaziun.

12. Attestat / rapport davart l'emprender

A la fin da l'onn da scola fa la persuna spezialisada da la pedagogia curativa da scola en mintga cas in rapport detaglià davart l'emprender. Per quest intent vegn duvrà il formular uffizial "Attestat da la scola speziala" dal chantun Grischun.

Sch'igl è raschunaivel, emetta la persuna d'instrucziun ch'è responsabla per la classa supplementarain in attestat cun notas. Per quest intent vegn duvrà il formular uffizial correspondent "Attestat da la scola speziala" dal chantun Grischun.

La decisiun davart la furma da l'emissiun da l'attestat prenda il CSS cumpetent. En cas da basegn consultescha el il I-SS.

13. Scolaziun e furmaziun supplementara

Areguard la scolaziun da la persuna spezialisada da la pedagogia speziala vegn applitgada la disposiziun dal departament nr. 268 dals 28 da matg 2009.

En il rom dal credit per la furmaziun supplementara che stat a disposiziun a l'instituziun po il CSS organisar e finanziar furmaziuns supplementaras u cussegliaziuns spezialas tenor basegn.

Almain ina giada per onn ha lieu – sut la direcziun dal CSS – in barat d'experientschas cun tut las persunas d'instrucziun da la pedagogia speziala che lavuran en la SSI. Quest inscunter po vegnir realisà en collavuraziun cun auters CSS.

14. Finanziaziun

Per la finanziaziun da la scolaziun speziala integrativa valan reglas fundamentalas sumegliantas sco en il CSS.

Acquisiziuns spezialas chaschunadas tras impediments vegnan fatgas sur il CSS. El sclerescha e regla er la finanziaziun da quellas.

Ils custs per material da diever sco palpieri, material da zambregiar e.u.v. vegnan surpigliads da l'instituziun locala u regiunala ch'è responsabla per la scola.

Glista da scursanidas

USS/SPI	uffizi per la scola populara ed il sport / sectur da la scolaziun speziala e da l'integraziun
SPC	servetsch da pedagogia curativa
SSI	scolaziun speziala integrativa
CP-AI	cussegliaziun professiunala da l'assicuranza d'invaliditad
SPUG	servetsch psichiatric per uffants e giuvenils
CSS	center da cumpetenza per la scolaziun speziala
PICR	persuna d'instrucziun da la classa regulara
PCS	pedagogia curativa da scola
I-SS	inspecturat da scola e da scolina
SPS	servetsch psicologic da scola

AGIUNTA 1

Descripziun da la piazza per la persuna spezialisada da la pedagogia curativa da scola

Incumbensas

La persuna spezialisada da la PCS ha spezialmain las suandantas incumbensas:

- elavurar e controllar regularmain ils plans detagliads da promoziun; consegnar la versiun en scrit da la planisaziun da promoziun cun las finamiras al CSS fin il pli tard avant l'emprima analisa da la situaziun;
- planisar e realisar l'instrucziun per las scolaras e per ils scolars en ses champ da cumpetenzas;
- adattar ils meds d'instrucziun ed il material d'instrucziun, er per las lecziuns senza accumpagnament;
- coordinar la collavuraziun interdisciplinara tenor convenientscha;
- eventualmain collavurar a l'instrucziun en la classa regulara;
- preschentar ils resultats e las finamiras da promoziun a chaschun da las analisas da la situaziun;
- en cas da basegn, manar discussiuns supplementaras che sa refereschan al cas;
- en cas da basegn, manar discurs cun ils geniturs;
- scriver il rapport da scola per mauns dals geniturs e dal CSS;
- en cas da basegn, collavurar cun servetschs spezial;
- administrar las actas necessarias;
- frequentar furmaziuns supplementaras;
- sa participar a furmaziuns supplementaras ed ad occurrenzas internas dal CSS.

Administraziun

Il tractament d'incumbensas administrativas (urari, controlla da preschientscha, communicaziun d'infurmaziuns e.u.v.) vegn reglà dal CSS.

Cundiziuns d'engaschament

Da princip valan per las personas spezialisadas da la PCS las medemas cundiziuns d'engaschament sco per las personas d'instrucziun ch'èn activas en il CSS.

Regulaziuns spezialas èn:

- Il temp che la persuna d'instrucziun da la pedagogia speziala dovra per discussiuns cun la PICR e cun la mussadra u cun il mussader sco er cun ulteriuras personas ch'èn participadas a l'integraziun tutga tar l'incumbensa e na vegn betg indemnità spezialmain.
- Il temp da viadi dal lieu da domicil da la persuna spezialisada da la PCS al lieu da scola vegn indemnità cun in salari per ura (salari annual / 1959 uras da lavur per onn); in temp da viadi da basa da 15 minutas per di va a donn e cust da la persuna spezialisada da la PCS.
- L'indemnizaziun per kilometer sa drizza tenor las tariffas chantunalas; ina distanza da basa da 10 km per di da lavur va a donn e cust da la persuna spezialisada da la PCS.
- En cas da divergenzas en connex cun il temp da vacanzas tranter il lieu da domicil ed il lieu da lavur po vegnir dumandà in congedi betg pajà da maximalmain 2 emnas per onn da scola. La dumonda sto vegnir tramessa 2 mais avant a la persuna cumpetenta dal CSS.
- En cas d'absenza da la persuna spezialisada da la PCS frequenta l'uffant assistì las lecziuns senza accumpagnament sco usità e las lecziuns cun accumpagnament tenor cunvegnientscha cun la PICR.
- A la persuna spezialisada da la PCS stat a disposiziun in preventiv per acquisiziuns pli pitschnas en connex cun la SSI.
- Per acquisiziuns pli grondas sto vegnir dumandà in credit tar la direcziun dal center da cumpetenza.

AGIUNTA 2

Cunvegna davart las cumpetenzas e davart la collavuraziun tranterlas persunas d'instrucziun da classas regularas e la persuna spezialisada da la pedagogia curativa da scola

Incumbensas da la persuna d'instrucziun da la classa regulara

Las incumbensas las pli impurtantas da la PICR èn:

- instruir la classa tenor il plan d'instrucziun fixà, resguardond spezialmain ils uffants che vegnan scolads en moda integrativa;
- individualisar e differenziar en moda adequata l'instrucziun en la classa regulara;
- collavurar cun las persunas d'instrucziun e cun las persunas spezialisadas ch'èn participadas a l'integrasiun;
- resguardar ils basegns da las scolaras e dals scolars integrads;
- collavurar cun ils geniturs cun la finamira da promover optimalmain ils uffants pertutgads;
- sustegnair ils uffants scolads en moda integrativa en il sector social ed emoziunal en l'interess d'ina integrasiun activa dals uffants en las acziuns ed en la dinamica da la classa;
- communitgar infurmaziuns che pertutgan la classa a tut ils geniturs.

Incumbensas da la persuna spezialisada da la pedagogia curativa da scola

La persuna spezialisada da la PCS ha spezialmain las suandantas incumbensas:

- elavurar e controllar regularmain ils plans detagliads da promoziun; consegnar la versiun en scrit da la planisaziun da promoziun cun las finamiras al CSS fin il pli tard avant l'emprima analisa da la situaziun;
- planisar e realisar l'instrucziun concreta per las scolaras e per ils scolars en ses champ da cumpetenzas;
- adattar ils meds d'instrucziun ed il material d'instrucziun;
- coordinar la collavuraziun interdisciplinara tenor cunvegnientscha;
- eventualmain collavurar a l'instrucziun en la classa regulara;
- preschentar ils resultats e las finamiras da promoziun a chaschun da las analisas da la situaziun;
- en cas da basegn, manar discussiuns supplementaras che sa refereschan al cas;
- en cas da basegn, manar discurs cun ils geniturs;
- scrire il rapport da scola per mauns dals geniturs e dal CSS;
- en cas da basegn, collavurar cun servetschs spezials;
- administrar las actas necessarias;
- frequentar furmaziuns supplementaras;
- sa participar a furmaziuns supplementaras ed ad occurrenzias internas dal CSS.

Planisaziun da l'urari

Las PICR e las personas specializadas da la PCS fixeschan comunablain, cur che las lecziuns cun accumpagnament da la pedagogia speziala han lieu. Sche pussaivel duain questas lecziuns esser repartidas sin plirs dis.

Fin mez zercladur sto l'urari vegnir tramess al CSS. Quel sto approvar l'urari. En cas da midadas sto la persuna spezializada da la PCS infurmar il CSS.

Promoziun da l'uffant

La promoziun da l'uffant scolà en moda integrativa s'orientescha d'ina vart vi dal plan d'instrucziun da la scola regulara e da l'autra vart vi da las pussaivladads individualas da l'uffant pertutgà. Per uffants che survegnan ina scolaziun speziala integrativa na datti nagin dretg general da cuntanscher las finamiras dal plan d'instrucziun.

En collavuraziun cun la PICR è la persuna spezializada da la PCS cumpetenta per realisar la planisaziun da promoziun. La responsabladad principala per adattar la planisaziun da promoziun porta la persuna spezializada da la PCS.

La PICR metta a disposiziun a temp a la persuna spezializada da la PCS ils documents preparads per l'instrucziun, per che quella possa far las adattaziuns ch'èn necessarias per l'uffant integrà u per ch'ella possa preparar in program alternativ.

Per las lecziuns che na vegnan betg accumpagnadas da la persuna spezializada da la PCS metta quella a disposiziun – sche necessari – material da lavur per l'uffant integrà. En cas da basegn procura ella las adattaziuns necessarias u prepara material da lavur alternativ per l'uffant integrà.

Sch'i dat dumondas u problems en connex cun la promoziun da l'uffant, po vegnir consultada la persuna dal CSS ch'è responsabla per l'integraziun.

Furma da lavur

La promoziun da l'uffant cun la pedagogia speziala po avair lieu entaifer u ordaifer la stanza da scola cun in singul uffant u en gruppas. En quest connex stoi vegnir tegnì quint spezialmain da l'idea da l'integraziun. La PICR e la persuna spezializada da la PCS pon instruir en in team u er cun barattar mintgamai las rollas. Ils geniturs da las ulteriuras scolaras e dals ulteriurs scolars da la classa vegnan infurmads en moda adattada davart questa collavuraziun speziala.

Collavuraziun

La PICR e la persuna spezializada da la PCS sa discurren regularmain. Sch'i dat problems concernent la collavuraziun tranter las personas d'instrucziun, po vegnir consultada – tut tenor la dumonda – la persuna responsabla dal CSS, la direcziun da la scola regulara, il cussegl da scola, il SPS u il I-SS.

Per ils contacts cun ils geniturs e per la collavuraziun cun las ulteriuras parts participadas concernent ils uffants cun impediments è responsabla en emprima lingia la persuna spezialisada da la PCS.

Las analisas da la situaziun che vegnan fatgas ensemen cun las parts participadas almain duas giadas per onn da scola, vegnan organisadas e manadas dal CSS. I vegn fatg in protocol.

Malsogna

Sche l'uffant integrà è malsaun, stat la persuna spezialisada da la PCS a disposiziun a la classa. En cas d'absenzas pli lungas da l'uffant decida il CSS davart il servetsch da la persuna spezialisada da la PCS.

Sche la persuna spezialisada da la PCS è malsauna, èsi chausa da la PICR da realisar – en la situaziun dada – la meglra soluziun pussaivla per l'uffant e per la classa.

Sche la PICR è malsauna, sto l'uffant per regla frequentar las lecziuns cun accompagnament da la pedagoga speziala u dal pedagog spezial.

Sche la persuna spezialisada da la PCS è malsauna resp. sche l'uffant è malsaun durant in temp pli lung sto vegnir infurmà il CSS.

Rapports / attestats

La persuna spezialisada da la PCS fa mintgamai per la fin da l'onn da scola/da scolina in rapport detaglià davart l'emprender. Per quest intent vegn duvrà il formular uffizial "Attestat da la scola speziala" dal chantun. La PICR surdat a la persuna spezialisada da la PCS in rapport davart las lecziuns senza accompagnament. Quel vegn integrà en il rapport davart l'emprender da la persuna spezialisada da la PCS.

Sch'i para raschunaivel, vegni dà a l'uffant scolà en moda integrativa in attestat da la scola speziala cun notas. Per quai è cumpetenta la PICR. Regulaziuns spezialas dovran il consentiment dal I-SS.

Lieu / data: .....

Persuna d'instrucziun da la classa regulara /
mussadra u mussader: .....

AGIUNTA 3

Cunvegna tranter la vischnanca ed il center da cumpetenzza da la scolaziun speziala

Per che l'integraziun da l'uffant cun impediments en la scolina publica u en la scola populara reusseschia, dovra quai ina buna collavuraziun tranter il SPS, il CSS ed ils organs cumpetents da l'instituziun ch'è responsabla per la scola.

Il post regional dal SPS eruescha ensemen cun las parts participadas mintgamai ils basegns, la furma e la dimensiun da l'accompagnament da la pedagogia speziala e fa ina dumonda per la SSI sur la direcziun dal SPS. La direcziun dal SPS inoltrescha ina dumonda tar il USS/SPI.

Il center da cumpetenzza tschertga ed engascha la persuna spezialisada da la PCS sco er persunas spezialisadas e persunas accompagnantas per promover l'uffant cun impediments. Nua ch'igl è raschunaivel e pussaivel, vegnan realisadas cumbinaziuns cun classas pitschnas integradas.

Ina tenuta da basa positiva ed ina decisiun positiva da l'autorità da scola cumpetenta sco er tenutas positivas da las persunas d'instrucziun pertutgadas èn premissas considerablas, per che l'integraziun haja success.

Ina integraziun en classas pitschnas tradiziunalas n'è betg pussaivla. Medemamain ston ins per regla desister d'ina integraziun en la classe d'introducziun.

Ils custs per la SSI vegnan surpigliads dal chantun. La vischnanca paga la contribuziun per la scola speziala per di da scola cun accompagnament.

Il CSS recumonda ina indemnizaziun tras la vischnanca da scola per il temp che la PICR dovra per discussiuns. Il chantun na sa participescha betg sur il CSS a la finanziaziun da quest temp da discussiun.

Indemnizaziun per il temp da discussiun: .....

.....

Per la promoziun individuala da l'uffant integrà resp. per lavurs en ina gruppa pitschna metta l'instituziun ch'è responsabla per la scola a disposiziun en la chasa da scola sin agens custs ina stanza supplementara adattada.

Il material da diever per l'uffant integrà vegn er mess a disposiziun da la vischnanca. Meds d'instrucziun spezials u mobiglias vegnan mess a disposiziun dal CSS resp. da la AI.

En enclegientscha cun tut las parts participadas fixescha il post regional dal SPS il basegn da promoziun e da terapia. Ensemen cun ils geniturs e/u cun la scola è il CSS responsabel per l'organisaziun da las mesiras necessarias.

Per onn da scola han lieu almain dus discurs davart la situaziun actuala sut la direcziun dal CSS. A quels vegn er envidada ina represchentanza da l'autorità da scola. A chaschun da quests discurs vegni mintgamai er decidì, sche l'integraziun vegn cun-
tinuada u annullada. Sch'igl èn avertas dumondas ubain sch'i basegna scleriments en il rom da la prolungaziun da las mesiras, è cumpetent en tscherts puncts il post regional dal SPS per manar ils cas.

Sch'i resultan tuttenina difficultads gravantas, sclerescha il CSS la situaziun ensemen cun las parts participadas. En il senn d'ina mesira d'urgenza po il CSS – ensemen cun il post regional dal SPS, cun las autoritàs da scola e cun il I-SS – dispensar l'uffant integrà a curta vista dal tuttafatg u per part da l'instrucziun en scola, e quai cun in conclus communabel. Las mesiras a pli lunga vista vegnan medemamain scleridas en la cumposiziun preschentada. Natiralmain vegnan las persunas cun la pussanza dals geniturs involvidas en il process da la furmaziun d'opiniun.

En cas d'ina annullaziun da l'integraziun è il CSS responsabel per l'organisaziun d'ina purschida successiva en scola per l'uffant. Il CSS è obligà da metter a disposiziun per uffants cun impediments da spiart ina piazza en la scola dal CSS.

Lieu / data: .....

Per las vischnancas: .....

Per il center per pedagogia speziala a Giuvaulta: .....